

För många är kameran A och O. Medan andra föraktfullt rynkar på näsan åt den formen av teknikintresse och talar om "prylfixering". Det är ju vad som finns bakom och framför kameran som avgör om bilderna blir bra eller ej.

Men det finns exempel på hur en speciell kameratyp har resulterat i ett nytt och annorlunda sätt att fotografera. Givetvis under förutsättning att det funnits en lyhörd fotograf bakom den. Som t. ex. Walter Hirsch i kombination med Canon Dial-kameran.

I Populär Fotografi nr: 2 1967 presenterades Walter Hirsch och hans midsommarbilder. Redaktionen hade väntat sig ett ramaskri från läsekretsen. Flera av bilderna var oskarpa, och bildbeskrivningen verkade allt som oftast tillkommen på en höft.

Men resultatet blev det motsatta. Många hörde av sig till tidningen och tackade för de fina bilderna. Äntligen hade man mött en form av spontan fotografi, fjärran från den "finfotografi" som ofta odlats i fotoklubbarna och som i stort bara berättade att fotografen kunde fotografera. Motivet var endast intressant som kompositionselement. Medan man i Walters bilder mötte levande människor av kött och blod.

När jag nu 12 år senare talar med Walter Hirsch om det här midsommarreportaget berättar han att han mera ser det som en förövning till det Londonreportage som 1968 visades på Moderna Museet i Stockholm. En utställning som omfattade c:a 700 bilder och utgjorde en visuell dagbok över en dag i den engelska huvudstaden — den 13 april 1968, mellan 09.00 och 23.00.

Idén var densamma, att avbilda det mesta som hamnade framför objektivet. Att låta filmen rinna genom kameran för att på så sätt också få med sådant som man vid vanlig, mera selektiv fotografering,

brukar rata. Och för det här ändamålet var den fjäderverksframmatade Canon Dial-kameran idealisk. Halvformatet gav 72 bilder per rulle, den korta brännvidden gav ett stort skärpedjup och exponeringsautomatiken gav fullt acceptabla bilder exponeringstekniskt. Men det var inte särskilt många som fattade den här kamerans resurser. Den såg ju f. ö. inte ens ut som en kamera. Påminde mera om en slags leksakstelefon.

Så Walter Hirsch och även Lasse Svanberg (sedermåra känd som filmfotograf och red. för TM) kunde känna sig som verkliga pionjärer.

Walter tog sina midsommarbilder 1966 och ute hos Canons svenska generalagentur gick man och undrade hur man skulle bli av med den här konstiga kameran. Vintern och våren 1967 behövde man inte undra längre, bilderna i Populär Fotografi utlöste ett nästan hysteriskt intresse för halvformatskameran. Men försäljningsframgången i Sverige ändrade inte Canons beslut att lägga ned modellen.

Hur kommer man då på den här formen av fotografi?

— Jag arbetade som filmsynare på ett filmbolag och det var ju inte världens roligaste arbete. Rätt monotont. Så då och då stannade jag maskinen och kollade enstaka filmrutor.

Då upptäckte jag att "mellanlägena" kunde vara visuellt väldigt spännande. Sådana delar av filmen som man inte lägger märke till när den körs. Någon gör en snabb gest, står på tå mitt i ett steg, vänder sig om.

— Bilder tagna i rörelse ställer vi inte samma tekniska krav på som grupp- eller landskapsbilder. Sådana bilder är statiska och man ser kornighet och oskarpa på ett annat sätt. I Dialbilderna understryker den halvtaskiga tekniken bara rörelsen och spontaniteten.

Nu kan man påpeka att den här formen av fotografi på sätt och vis "låg i luften". William Klein hade kommit med sin New York-bok och Robert Frank hade gjort en bok på sina amerikabilder. Båda var i högsta grad närvarande i sina bilder. Man kände att dom varit tillsammans med de fotografierade, inte bara betraktat dem utifrån genom kameran.

Och givetvis kände Walter till de här fotografierna, men han påpekar att han blev lika inspirerad av en författare — Studs Terkel — som gick ut och gjorde bandade intervjuer med vanligt folk i Chicago. Vilket resulterade i en "rapportbok" om denna amerikanska stad. Något liknande borde också kunna göras i bild resonerade Walter. Livet är så fantastiskt i

sig att man inte behöver tillföra så mycket. Man behöver inte provocera fram händelser. Har man bara en avspänd attityd till fotografen och ett leklynt brukar det inte vara så svårt att få spontana bilder. Dessutom är det viktigt att folk inte känner sig utnyttjade som motiv.

— Jag vill leva med människor och inte bara betrakta dem utifrån. Det är väl rätt typiskt att jag knappast har en kopia kvar sedan 60-talet. Jag har gett bort det mesta till dom som är med på bilderna. Det borde väl för övrigt vara möjligt att låta fotografer göra "kåserier" om allmogens händelser i bildform, likaväl som skrivande journalister får göra det i ord.

I sin dagliga gärning som yrkesfotograf delar Walter Hirsch studio med Otmar Thormann och mycket av vad han gör för sitt levebröd kan tyckas ligga ljusår från midsommarbilderna och Dialfotograferingen. Men han har sedan länge hoppats få tillfälle att göra reportageporträtt på enstaka människor och följa dem i flera dagar med kameran. Var man nu får avsättning för den typen av bilder?

Under 7—8 år tog f. ö. Walter inte en bild med Dial-kameran. Han har börjat orientera sig mot de större formaten och bl. a. tagit knivskarpa porträtt med ateljéblitz. Samtidigt som han åter börjat dokumentera sina vänner med halvformatskameran.

— Under 60-talets slut fanns det ett varmare klimat mellan människorna, sedan hårdnade det. Men nu har det börjat lätta igen, man vågar visa värme och spontanitet. Det är det jag vill visa i bild. En del tycker sig också förnimma ett vemod, en sorgsenhet, i mina bilder trots att de visar glädje. Och det är väl så jag själv fungerar. Ibland har jag funderat på att sluta med stillbildsfotografi som yrke och i stället arbeta med film och TV. Då kunde jag få tillfälle att plåta det jag vill på fritiden och

Walter Hirsch

FESTBILDERNA SOM PÅVERKADE VÅRT
SÄTT ATT FOTOGRAFERA

dessutom kanske längta efter det. Har man arbetat intensivt med fotografering yrkesmässigt flera dagar orkar man inte fotografera på fritiden också.

En ofta återkommande inkomstkälla för Walter Hirsch har varit stillbildsfotografering vid filminspelningar. Många av Widerbergs, Cornells, Sjömans och Roy Anderssons filmer har han bevakat med stillbildkamera. Dessutom har han också fungerat som filmfotograf vid ett par tillfällen samt gjort egna kortfilmer och barnprogram för TV. Plus ett hörspel för radio — "Monolog för dubbelrum".

Walter ser fram mot en bättre kontakt mellan generationskamraterna. Man har haft fullt upp med sin yrkesfotografi, det har inte blivit tid och tillfälle att träffas.

— Många säger att fotografi och bilder inte har med ord att göra, men det tycker jag är fel. Det finns mycket att prata om, både bilder, teknik och arbets erfarenheter. Och en mera avspänd samvaro kan nog locka folk att plocka fram sina "egna" bilder. Många av mina generationskamrater — t. ex. Lasse Svanberg, Owe Hallin, Björn Davidsson, Janne Fridlund, Gunnar Smoliansky och Otmar Thormann — ägnade och ägnar mycket tid åt privata bilder.

Walters "egna" bilder har inte blivit liggande i det fördolda. Han var med på alla "Unga Fotografer-utställningarna" på 60-talet. I fem årgångar av Photography Annual och två årgångar av US Camera Annual är han representerad liksom i Zoom. Hans bilder finns på både Biblioteque Nationale i Paris och på George Eastman House i Rochester och han har ställt ut i t. ex. Milano, Köpenhamn, Lund, Uppsala, Graz, Mexico och sin hemstad Stockholm. Fast hans födelsestad — Leningrad — är fortfarande en vit fläck på hans karta, både som fotoobjekt och utställningsplats.

Rune Jonsson

